

LA DONA MONEGASCA D'AHIR I D'AVUI

Nicole Manzone-Saquet
Presidenta de la Unió de Dones Monegasques

En nom del Govern principesc i de la Unió de Dones Monegasques, voldria donar les gràcies a la presidenta de l'Associació de Dones d'Andorra per haver-nos fet l'honor de convidar-nos a participar en aquest congrés femení, el primer per a totes nosaltres. La feina que cada una de les delegacions ha realitzat per aquesta trobada és d'una gran importància i ens aportarà, n'estic segura, informacions inestimables que ens permetran millorar l'evolució de la condició femenina al nostre petit país.

En primer lloc, permeteu que us presenti succintament el Principat de Mònaco i les seves Institucions.

Mònaco és un Estat independent i sobirà, que té una frontera amb el departament francès dels Alps Marítims i una façana marítima sobre la Mediterrània. La superfície total és de 197 hectàrees, 40 de les quals han estat guanyades al mar. Segons el darrer cens, té una població de 32.020 habitants, 7.334 dels quals són monegascs (4.199 dones i 3.135 homes).

El Principat, que és un Comú i un Estat tot alhora, gaudeix d'un clima suau a l'hivern i no exageradament càlid a l'estiu (la temperatura mitjana oscil·la entre 16° i 31°)

La llengua oficial és el francès, però les persones grans parlen el monegasc, llengua que s'ensenya als nens petits a totes les escoles del Principat.

LES RELACIONS INTERNACIONALS

Convençut que cal establir una estreta cooperació entre les nacions, el Sobirà s'ha esforçat a obtenir l'adhesió del seu país a nombroses institucions i organitzacions internacionals:

- L'Organització de les Nacions Unides (ONU)
- Les institucions especialitzades de l'ONU.
- I un gran nombre d'organitzacions intergovernamentals

Per acabar, el Principat de Mònaco ha presentat la candidatura per ser admès com a membre del Consell d'Europa.

LES INSTITUCIONS

El Principat de MÒNACO és una monarquia hereditària i constitucional on la mateixa família, els GRIMALDI, regna des de fa set segles sense interrupció. El règim polític i institucional es regeix per la Constitució de 1911, modificada el 1962 i àmpliament remodelada el 2002.

El Príncep exerceix la seva autoritat de conformitat amb la Constitució.

El poder legislatiu es reparteix entre el Sobirà, que té la iniciativa de les lleis, i el Consell Nacional (el nostre Parlament) que les vota.

El poder executiu recau en l'Alta Autoritat del Príncep, mentre que les tasques de govern recauen en el ministre d'Estat assistit per tres consellers governamentals, que són responsables de l'administració del Principat davant del Príncep.

La Constitució estableix el principi de justícia delegada. El poder judicial pertoca al Príncep, el qual en delega el ple exercici a les Corts i Tribunals que administren la justícia en nom seu.

Entre les prerrogatives del Sobirà hi ha el dret de gràcia, d'amnistia i també el dret de naturalització. El Príncep confereix els títols, les ordres i les distincions honorífiques.

El catolicisme és la religió d'Estat al Principat.

L'economia de Mònaco és diversificada i moderna, basada en els quatre sectors següents:

- Turisme
- Indústria (8 %)

- Comerç (25 %)
- Serveis (18 %; el més important és el sector bancari amb 47 bancs)
- Hoteleria
- Immobiliari

D'altra banda, una de les característiques del Principat és una fiscalitat "tova", és a dir, els monegascs no estan sotmesos al pagament de l'impost sobre la renda; no existeix cap impost sobre el patrimoni, ni sobre els béns mobles i immobles; tampoc no hi ha cap impost sobre l'habitatge. L'únic impost directe és el que s'aplica als beneficis de les activitats industrials i comercials.

En matèria de successió, la taxa impositiva oscil·la entre un zero i un tretze per cent, en funció del grau de parentiu que hi ha entre el difunt i els seus hereus.

Sa Excel·lència Jacques L. BOISSON, representant permanent del Principat de Mònaco a les Nacions Unides, durant la vint-i-tresena sessió extraordinària de l'Assemblea General que es va celebrar a Nova York del 5 al 9 de juny del 2000 va declarar:

"Sens dubte, el 17 de desembre de 1962, data de la proclamació de la Constitució, constitueix una gran fita en la vida política monegasca, perquè l'article 53 atorga la majoria cívica a la dona, la qual cosa significa tenir el dret de vot i, alhora, el dret a ser elegides tant al Consell Comunal com al Consell Nacional: el Parlament monegasc".

El fet de permetre l'accés de les dones al poder polític va significar, per al conjunt de la població, l'inici d'una evolució en la manera de viure. L'educació i la formació professional són determinants perquè, gràcies a aquests dos factors, un nombre més gran de dones han tingut la possibilitat d'intervenir amb competència i autoritat a tots els nivells de poder i de decisió.

Tant l'ensenyament primari, obligatori i gratuït, com l'ensenyament secundari general i professional han estat molt profitosos.

A hores d'ara, hi ha moltes dones que ocupen càrrecs importants en els òrgans polítics. Durant els últims dotze anys, el cònsol major de Mònaco ha estat una dona i, en aquest moment, també hi ha cinc conselleres nacionals i cinc conselleres del Comú.

"Pel que fa a l'Administració, cal remarcar que càrrecs tan importants com són els de Pressupost i Tresor Públic, Educació Nacional, Joventut i Esports, Acció Sanitària i Social, Expansió Econòmica, Habitatge i el Centre de Premsa han estat atribuïts a dones, les quals porten aquestes direccions generals amb competència" (dit per J.-L. BOISSON).

Al Gabinet del ministre d'Estat, cap de Govern, hi ha una consellera i en tres Departaments ministerials –Finances i Economia, Obres Públiques i Afers Socials i Interior– també hi ha dones que ocupen càrrecs de direcció. De fet, un 52% del personal de la Funció Pública són dones, 35% de les quals són directores o caps de servei.

Les dones estan protegides per la legislació laboral i així, per exemple, no poden ocupar un lloc de treball perillós, ni treballar de nit, ni transportar material pesant.

Les modalitats que, al llarg dels anys, han permès a les dones que ara són monegasques adquirir aquesta nacionalitat són les següents:

- a) Naixement,
- b) Casament,
- c) Naturalització,
- d) Transmissió als fills.

M'he basat en un estudi fet per Alain SANGIORGIO quan era secretari general de la Direcció dels Serveis Judicials.

El primer Codi Civil va ser promulgat el 12 de gener de 1818. En aquella època, cal remarcar-ho, hi havia una confusió entre "subjecte monegasc" i "persona que viu a Mònaco" i, per això, a partir de 1822 es va adoptar el qualificatiu de "subjecte" per designar els monegascs.

De tota manera, les dificultats que va comportar aquesta confusió de termes van acabar el 1822 amb l'adopció del qualificatiu "subjecte" per designar els monegascs:

- a) De naixement :

"Tota persona nascuda d'un subjecte monegasc és monegasc (primera aplicació del *ius sanguinis*)

b) Per matrimoni

L'article 19 del Codi Civil de 1818 estipula que "Una dona del Principat que contrau matrimoni amb un estranger seguirà la condició del seu marit".

I el mateix article 19, a partir del 1822, precisa : "La dona monegasca que contrau matrimoni amb un estranger pren la nacionalitat del seu marit. Si es mor el marit, en ser vídua recuperarà la nacionalitat perduda, sempre i quan resideixi al Principat o que hi torni amb l'autorització del Príncep i declarant que s'hi vol quedar ".

Una Ordenança del 26 de juny del 1900 modifica així l'esmentat article 19: "La dona monegasca, en contraure matrimoni amb un estranger, prendrà la nacionalitat del seu marit, llevat que en els efectes del matrimoni no hi entri el de conferir-la; en aquest cas, romandrà monegasca". La condició de la vídua no canvia.

Actualment, és l'article 9 de la Llei 1155 del 18 de desembre de 1992 la que atorga a la dona monegasca que contrau matrimoni amb un estranger la facultat de conservar la seva nacionalitat "llevat que, de conformitat amb les disposicions de la Llei nacional del marit, declari de forma expressa que vol adquirir la nacionalitat del seu espòs". Aquesta declaració s'ha de fer en presència d'un oficial de l'Estat Civil en el moment de la celebració del matrimoni..

Aquesta mateixa llei però, ja no permet a la dona estrangera escollir la nacionalitat monegasca en contraure matrimoni amb un monegasc, encara que podrà adquirir la nacionalitat del seu cònjuge si reuneix les condicions següents:

- esperar cinc anys a partir del dia de la celebració del matrimoni;
- en cas de viduitat, si no es torna a casar;
- justificar la pèrdua de la seva nacionalitat d'origen, obligar-se oficialment a renunciar-hi o demostrar que no té la possibilitat de fer-ho.

c) Per naturalització. La naturalització és el resultat de la voluntat del Príncep. Una dona naturalitzada o que hagi tingut, durant la minoria d'edat, l'efecte de la col·lectivitat dels seus pares, no pot transmetre la nacionalitat als seus fills i, en canvi, als homes sí que se'ls permet fer-ho.

d) Per transmissió. Entre 1818 i 1911 la nacionalitat monegasca es transmetia pel pare.

5 de gener de 1911 :
primera Constitució monegasca

L'article 5 de l'Ordenança constitucional del 5 de gener de 1911 estipula que "El fill natural, la filiació del qual hagi estat establerta durant la seva minoria d'edat per reconeixement o sentència, té la nacionalitat del pare o de la mare segons quina hagi estat constatada en primer lloc ". Al *ius sanguinis* s'hi afegeix el *ius ventris*.

Seguidament, l'article 8 de l'Ordenança del 13 d'abril de 1911 permet la "transmissió sense condició de naixement". Aquesta disposició va ser derogada el 1968 mitjançant un nou articulat de article 8 que estipula: "... Són monegascos tots els individus nascuts a Mònaco o a l'estranger de mare monegasca de naixement ".

El 1940 es va suprimir per a la mare d'un fill natural l'obligació de reconèixer-lo mitjançant acte o sentència, amb aquest articulat: "La filiació materna resulta, pel que fa a la mare, del sol fet que el seu nom figuri en la partida de naixement ".

Més endavant, diverses lleis han anat millorant aquesta situació. L'última i la més important és la Llei del 18 de desembre de 1992, que va significar un gran pas endavant pel que fa a les condicions de transmissió de la nacionalitat monegasca per la mare amb nacionalitat monegasca de naixement. Aquesta llei diu: "... el fill d'una mare monegasca de naixement que

encara tingui aquesta nacionalitat el dia del naixement de l'infant és monegasc". I és així sense cap condició pel que fa al lloc de naixement.

Tots aquests texts han millorat substancialment les condicions de vida de les dones, perquè, cal no oblidar-ho, determinats avantatges depenen de la nacionalitat monegasca de la mare.

Des de 1958, data en què es va crear la Unió de Dones Monegasques, tots els progressos en l'àmbit de la nacionalitat han estat aconseguits gràcies a la nostra intensa activitat.

Així, també s'han obtingut per als fills d'una mare monegasca de naixement i d'un pare estranger les prestacions següents:

- gratuïtat de l'ensenyament
- prioritat d'atribució d'un lloc de treball

El cònjuge d'una dona monegasca té prioritat per accedir a un lloc de treball i també té avantatges fiscals.

En l'àmbit del món del treball, les dones poden fer feines que, fins ara, es reservaven als homes:

- Crupiers al Casino,
- Inspectores i agents de Policia,
- Conductores d'autobusos o taxis.

Prestacions socials.

En l'àmbit de la Funció Pública, a més de les baixes prenatales i postnatales, hi ha altres mesures que permeten a la mare suspendre el contracte de treball per dedicar-se a criar l'infant i més endavant tenir prioritat per accedir a un lloc de treball. També se l'hi pot atribuir un ajut econòmic a prorrata del quocient familiar.

S'han creat guarderies col·lectives i familiars per a les mares que tenen una activitat professional.

També en el marc de la Funció Pública, una mare que hagi criat un o més fills es beneficia d'una bonificació d'un any per fill en el càlcul de la seva jubilació.

El Registre Civil lliura un Llibre de Família tant a les famílies monoparentals com al pares comuns.

Ara, un cop acabada l'enumeració dels avantatges, em preguntareu quins són els problemes.

Doncs, bé, és evident que encara n'hi ha:

- La transmissió de la nacionalitat mitjançant les dones naturalitzades

El Consell Nacional, a partir d'una demanda feta per nosaltres, ha presentat una Proposició de llei en aquest sentit. Aquesta mesura permetria garantir la paritat entre els homes i les dones en aquest àmbit.

- Funció Pública

- Treball a temps parcial.
- Cobertura sanitària per als infants de mare monegasca i pare que treballi a l'estranger.
- Creació d'un hospital de dia per acollir-hi els infants de les mares que treballen.
- Creació d'un servei de planificació familiar.
- Protecció de la mare i de l'infant.
- Pagament de la prestació anomenada "mare cap de família" a les dones monegasques solteres, vídues o divorciades l'infant de les quals no tingui aquesta nacionalitat.
- Divorci per consentiment mutu.

- La Unió de Dones Monegasques, conjuntament amb el Consell Nacional, ha iniciat una intensa activitat destinada a obtenir per a les dones que treballen en el sector privat i que han arribat a l'edat de la jubilació o que voldrien acollir-se a la jubilació anticipada, una bonificació de les cotitzacions que podria ser en forma de punts.

Tots aquests problemes han estat tractats amb el President del Consell Nacional i alguns Consellers nacionals durant les trobades que hem tingut amb tots ells.

Des del 20 de febrer d'enguany, data de proclamació de la nova Alta Assemblea, aquests temes han estat introduïts altre cop en l'Ordre del dia de la Comissió dels Drets de la Dona. La Unió de Dones Monegasques vetllarà perquè arribin a bon port.